

ER DET MULIG Å ENDRE SALT OG FETT I SPEKEPØLSE?

Sluttseminar i En sunnere matpakke,

Oslo, 12 desember 2017.

Kirsti Greiff, Torunn Håseth, Stefania Bjarnadottir,
Tom Johannessen, Ingunn Berget, Lene Øverby

Kirsti.greiff@sintef.no

en sunnere
MATPAKKE

Innhold

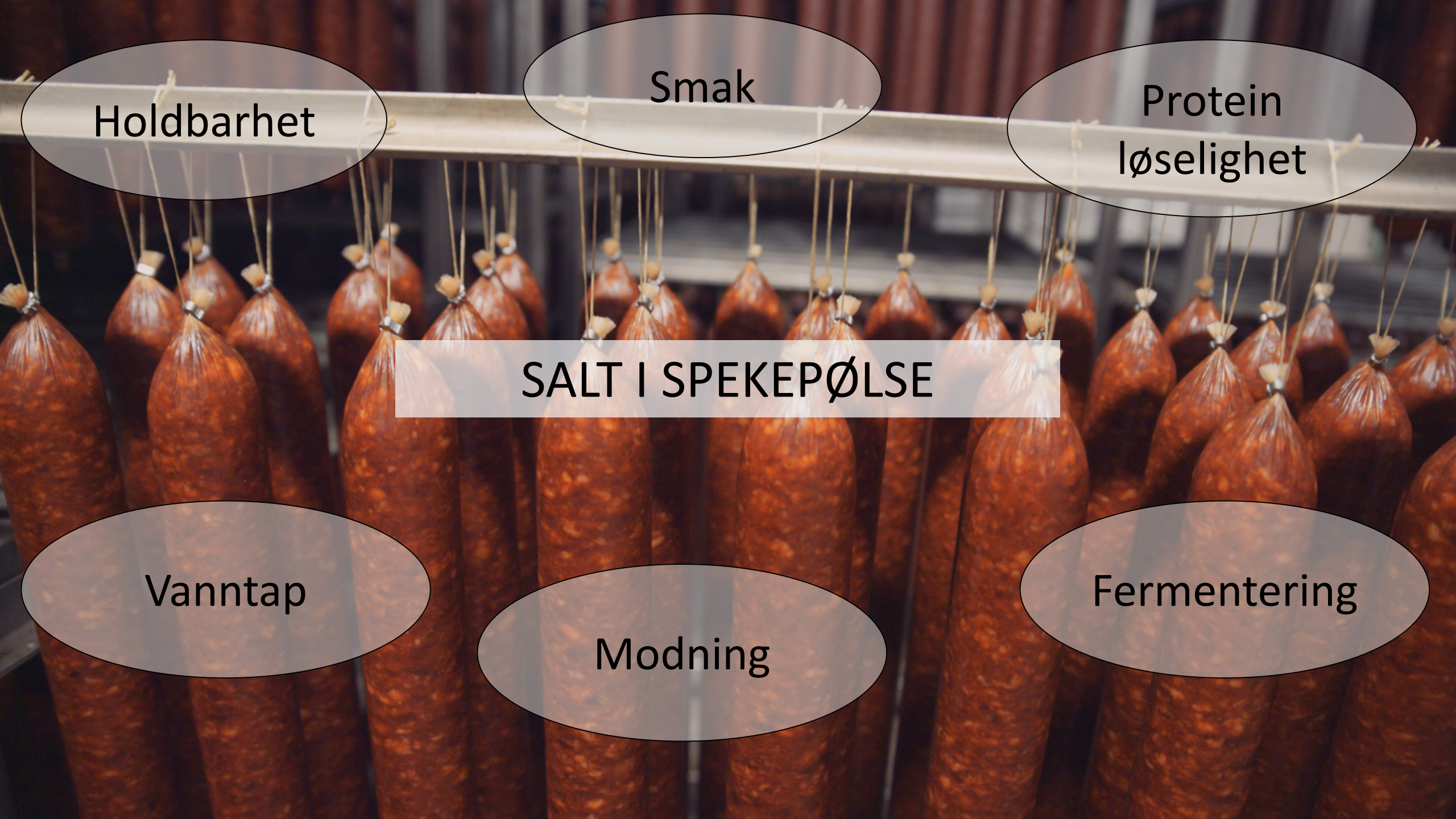

- Salt i spekepølse og strategier for saltreduksjon
- Fett i spekepølse og strategier for endring av fett
- Erfaringer fra forsøk i En sunnere matpakke

Spekepølse - "stabburskost"

en *sunnere*
MATPAKKE

Holdbarhet

Smak

Protein
løselighet

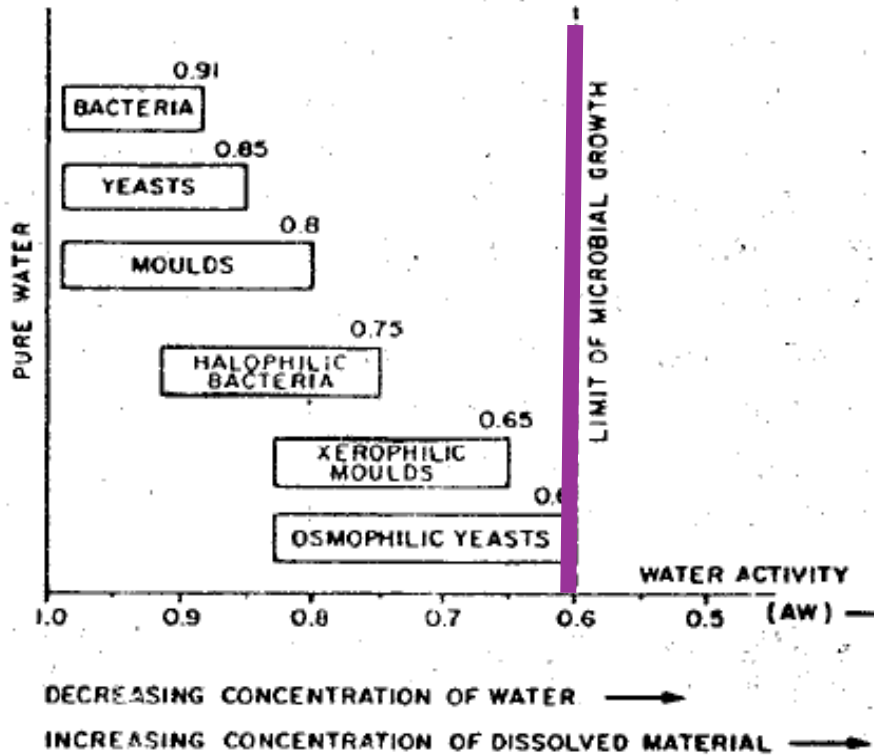
SALT I SPEKEPØLSE

Vanntap

Modning

Fermentering

Salt og mattrygghet

(Source: Huss & Valdimarsson, 1988)

↓ NaCl → ↑ a_w → økt fare for uønsket vekst av bakterier

Vannaktivitet(a_w) er:

- En analyse som viser tilgjengelig vann i produktet
- Indirekte mål på holdbarhet → de fleste bakterier vokser ved $a_w > 0.90$ tilsvarer 14% NaCl i vann!
- Tradisjonell spekepølse er holdbar i romtemperatur og krav til vannaktivitet er $a_w < 0.90$

Strategier for saltreduksjon

- Pre-rigor kjøtt
- Tromling
- Kalium sorbat, kalium laktat
- Salterstattere som KCl
- Protein hydrolysat basert på kollagen
- Fiber

Toldra, 2015

Reduksjon av salt i spekepølse

- Påvirker de **sensoriske** egenskaper¹
  - Mindre saltsmak
  - Gode resultater med små reduksjoner (16%) ved bruk av KCl, men det påvirket aromaen i pølsa⁴
    - Store reduksjoner i salt innhold (40-50%) hadde negative effekter på mange sensoriske egenskaper³
    - En 50% reduksjon av NaCl kan gjennomføres med molar erstatning med KCl (50%)¹ eller med en blanding av KCl/K-lactate (40:10) uten å endre generell akseptanse på produktet¹
- **Økt vektsvinn**¹

¹Aaslyng, Vestergaard, & Koch, 2014, ²Gelabert, Gou, Guerrero, & Arnau 2003, ³Guàrdia, Guerrero, Gelabert, Gou, & Arnau, 2008, ⁴Corral, Salvador, & Flores, 2013.

Fett i spekepølse

- Sunnere pølse: Mindre fett eller sunnere fett
- Reduksjon av fett kan føre til for rask tørking og dårlige sensoriske egenskaper i sluttproduktet
- Påvirker vannaktiviteten i sluttproduktet
- Smak
- Oksidasjon

Fetterstattere/fettanaloger

- Mindre eller sunnere fett kan oppnås ved:
  - Enzymmodifisert fettstoff (svinefett, rapsolje og fiskeolje)
  - Seaweed, konjac gel
  - Cereal fiber (hvete, havre) og frukt fiber (fersken, eple og appelsin)
  - Potetstivelse i kombinasjon med johannesbrødkjernemel, K-karrageenan
  - Inulin
  - Emulgert soyaolje
  - Ulike vegetabiliske oljer

Foto: Helsenorge.no

En sunnere matpakke SPEKEPØLSE

Målsetning

Utvikle spekepølser med 40% redusert innhold av Na og sunnere fettkvalitet (andel mettet fett 25-30% av totalt fettinnhold), med gode teknologiske og sensoriske egenskaper samtidig som dagens kostnads- og prisbilde opprettholdes.

- Dagens spekepølse inneholder ca. 5% salt og målet er å teste ut en reduksjon ned mot 3% (1,2% Na)

Erfaringer og resultater

Industripartnere:

FoU-partnere:

Saltreduksjon

- Ren saltreduksjon fra 5% til 3%
- Delvis erstatning av **natrium** klorid med **kalium** klorid
- Mindre salt gjør nok reduksjon i Aw utfordrende; forsøkt å kompensere vha:
  - Tilsetning av fiber (Sitrusfiber, psyllium, potetfiber,)
  - Kaseinat
  - Alginat

Endring av fettsyresammensetning

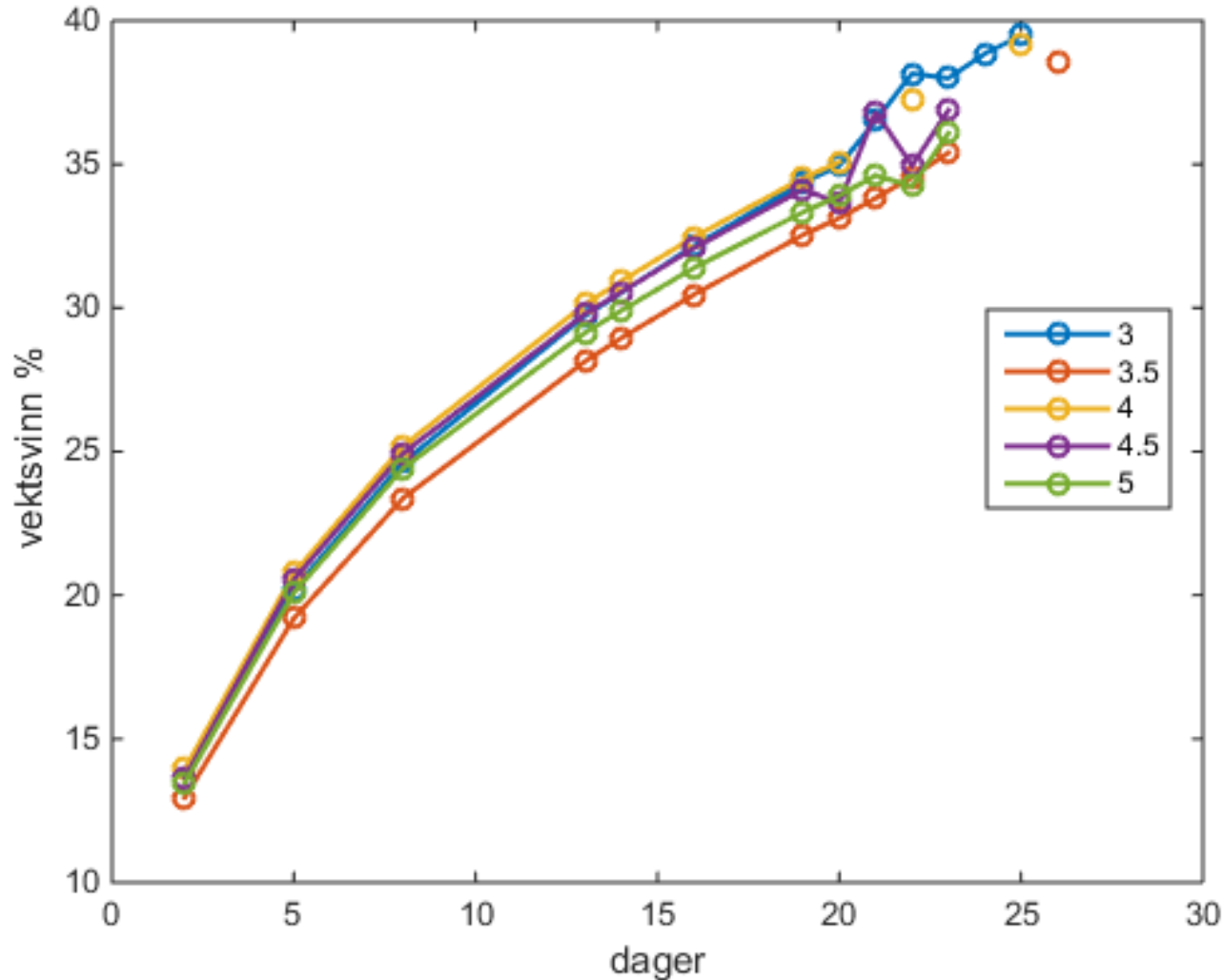
- Ren fettreduksjon (mindre spekk, magrere kjøttsortering)
- Reduksjon av mettet fett og tilsetning av fettemulsjoner
- Kombinasjon av reduksjon av salt og endring av fettsyresammensetning

Fettemulsjonene etter et døgn på kjølerom.

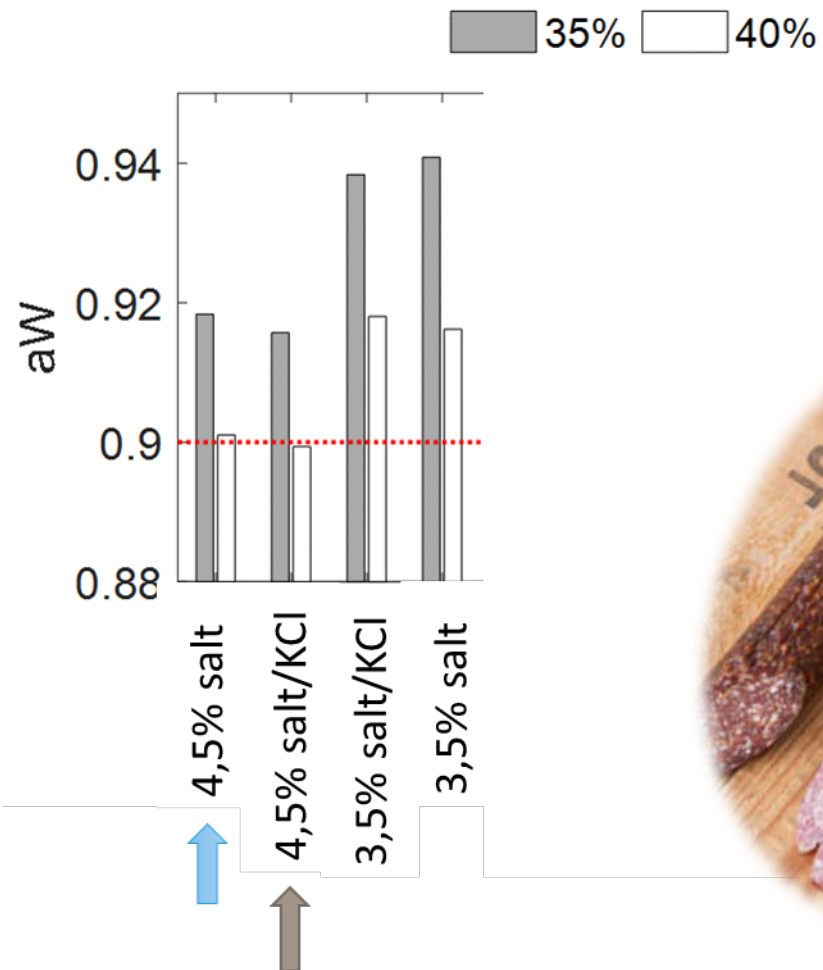
Bildet viser to paralleller av hver prøve.

Vektsvinn – ren saltreduksjon

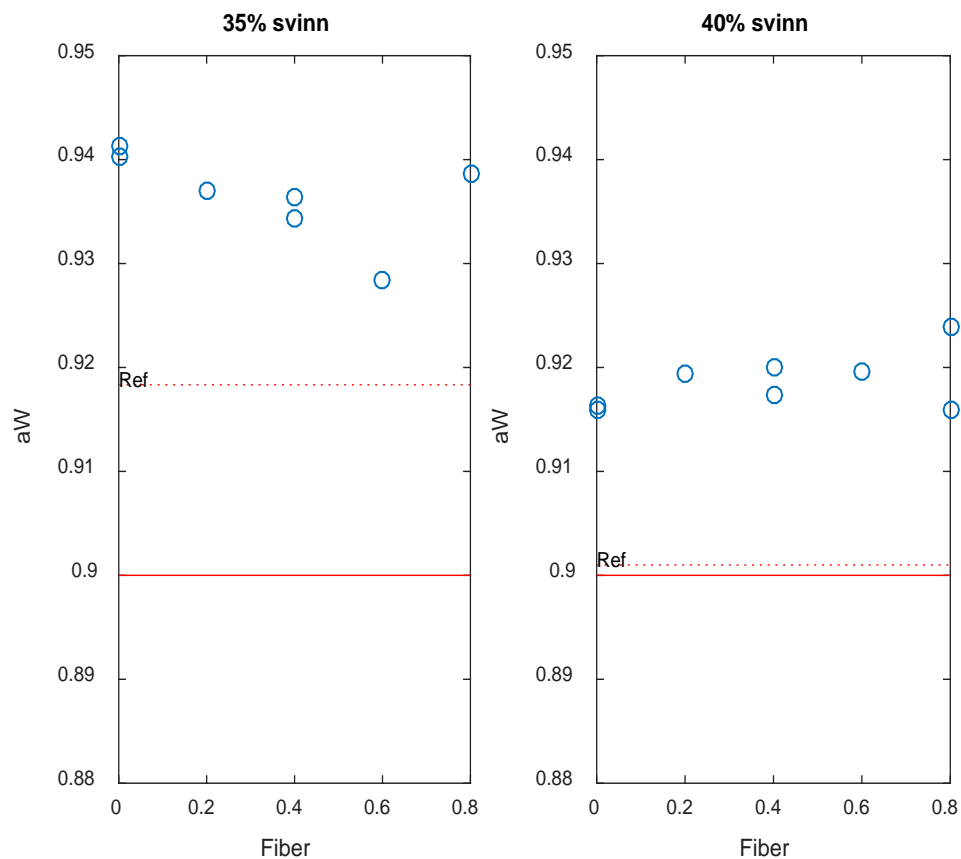
- Salamitype med 35% fett.
- Saltinnhold i resept 3, 3,5, 4, 4,5 og 5%

Vannaktivitet - KCl

Salamitype, 25% fett
Ref – 4,5% salt
Ref-KCl – totalt 4,5% salt (4% deklarerert som salt, 15% erstattet med KCl)
Svinn 35% og 40% svinn

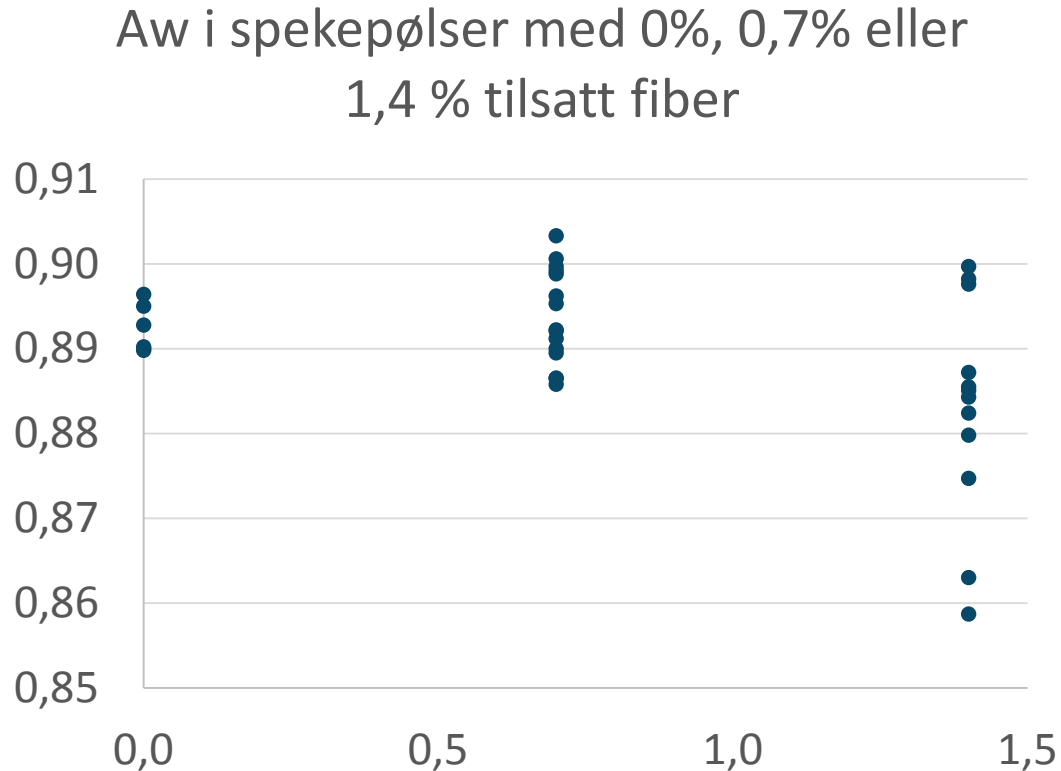
Vannaktivitet - Fiber

- 35% svinn
  - Alle ligger over 0.9, også den som ikke er salt-redusert (Ref)
  - Fiber kan tilsynelatende senke aW, men avvikende måling for 0.8% fiber
- Er det signifikant effekt av fiber?
  - Nei, ikke når vi ser på alle prøvene
  - Ja, når 0.8 prøven utelates ($p < 0.01$)
- 40% svinn
  - Referansen nær 0.9
  - Små forskjeller for øvrige prøver

Aw i spekepølser med 0, 0,7 eller 1,4 % tilsatt fiber

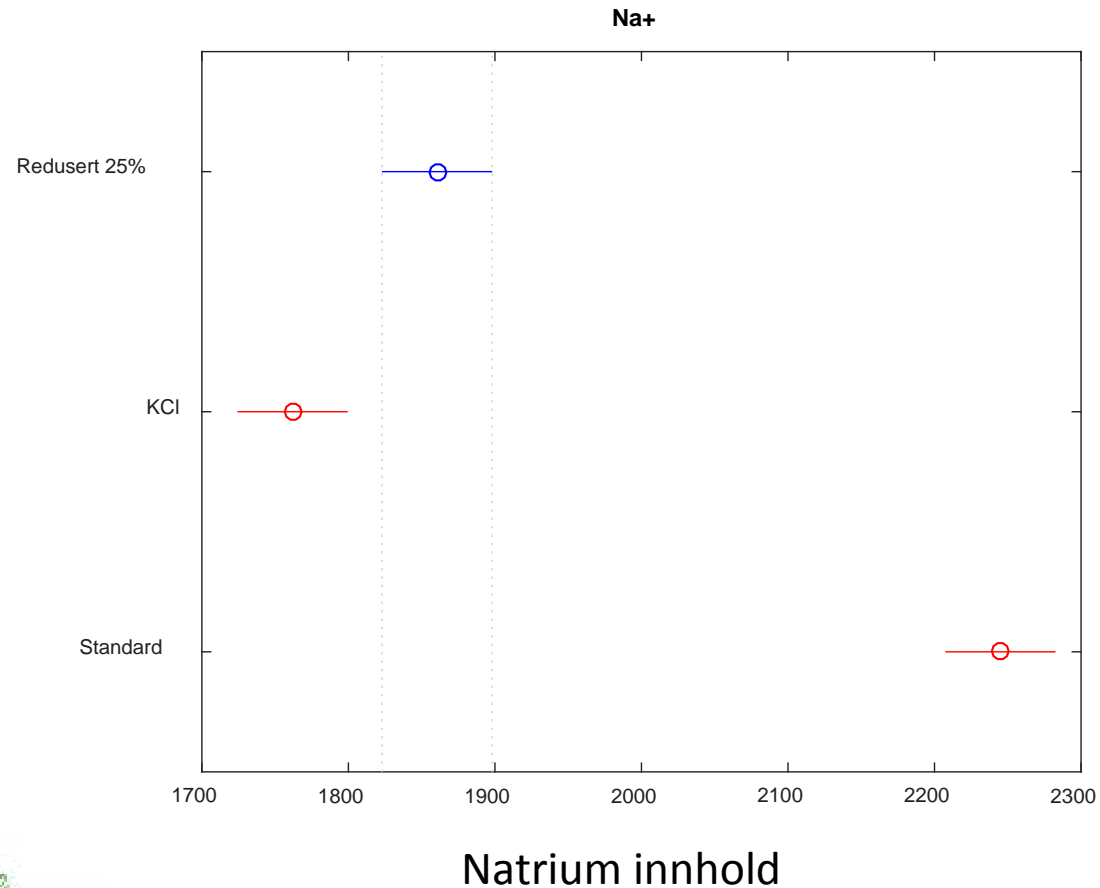

- Tidligere forsøk med opp til 0,8 % fiber gjorde oss usikre på om fiber kunne bidra til lavere vannaktivitet
- Nytt forsøk med andre og høyere (tilsatt 1,4%) fiber ga ikke entydig svar, men kan bidra til lavere Aw
- Men er merkbart (og negativt) i spekepølsa

Salamitype; 40% svinn; 25% fett, 4,5% totalt salt hvorav 15% natrium erstattet med kalium (= 4% Na deklart som salt).

Natriuminnhold i ferdig pølse

KCl < Red25 < Standard

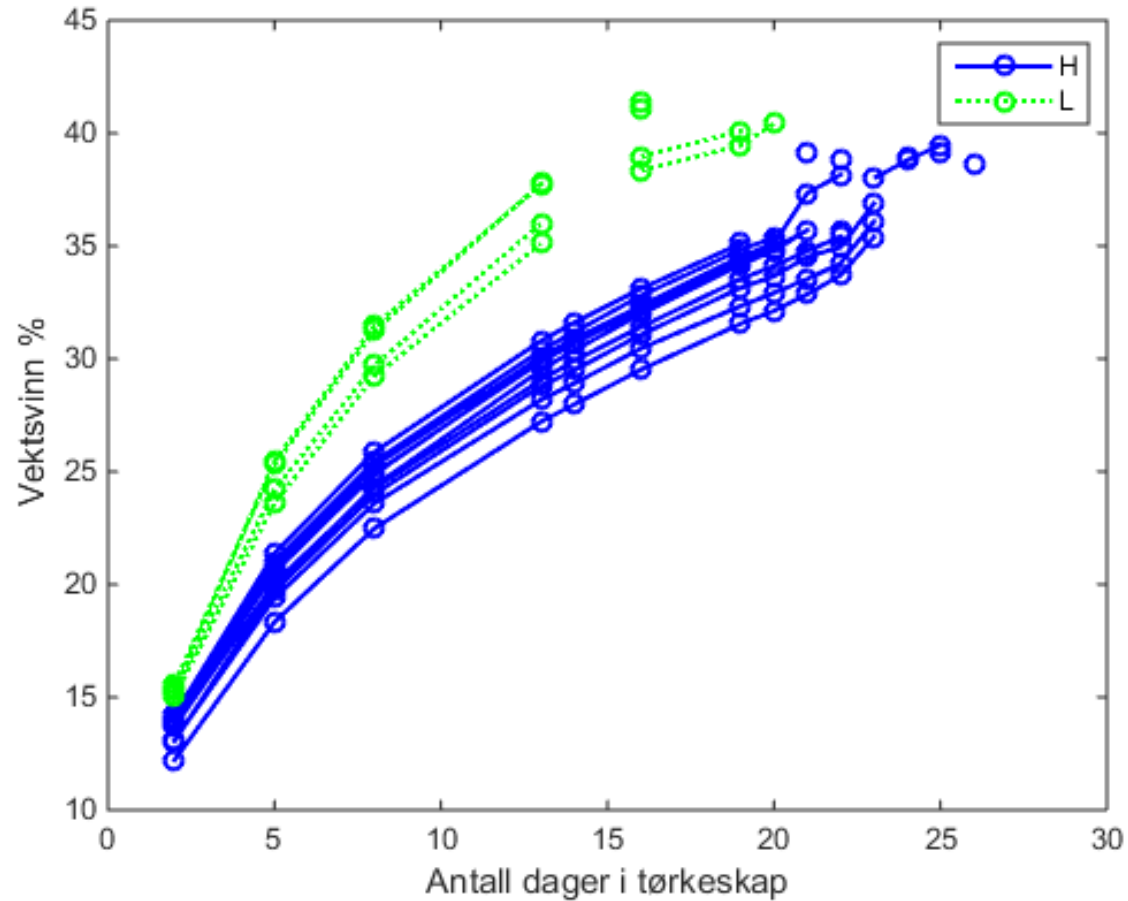

Viktig!

1) Ved delvis erstatning av **natrium** med **kalium**, vil totalt natriuminnhold være lavere ved likt svinn i pølser tilsatt kalium og de med kun natrium.

2) Økt svinn **før** godkjent vare mhp **av** gir økt saltinnhold i ferdigvare.

Vektsvinn, lavt/høyt fettinnhold

Salamitype

Lavt fettinnhold: 20% fett

Høyt fettinnhold: 35%

Salt ved 35% svinn beregnet til:

3.0, 3.5, 4.0, 4,5 og 5.0%

Lavt fettinnhold gir raskt vanntap

Emulsjoner som fettestatter for å oppnå sunnere fettsammensetning

---

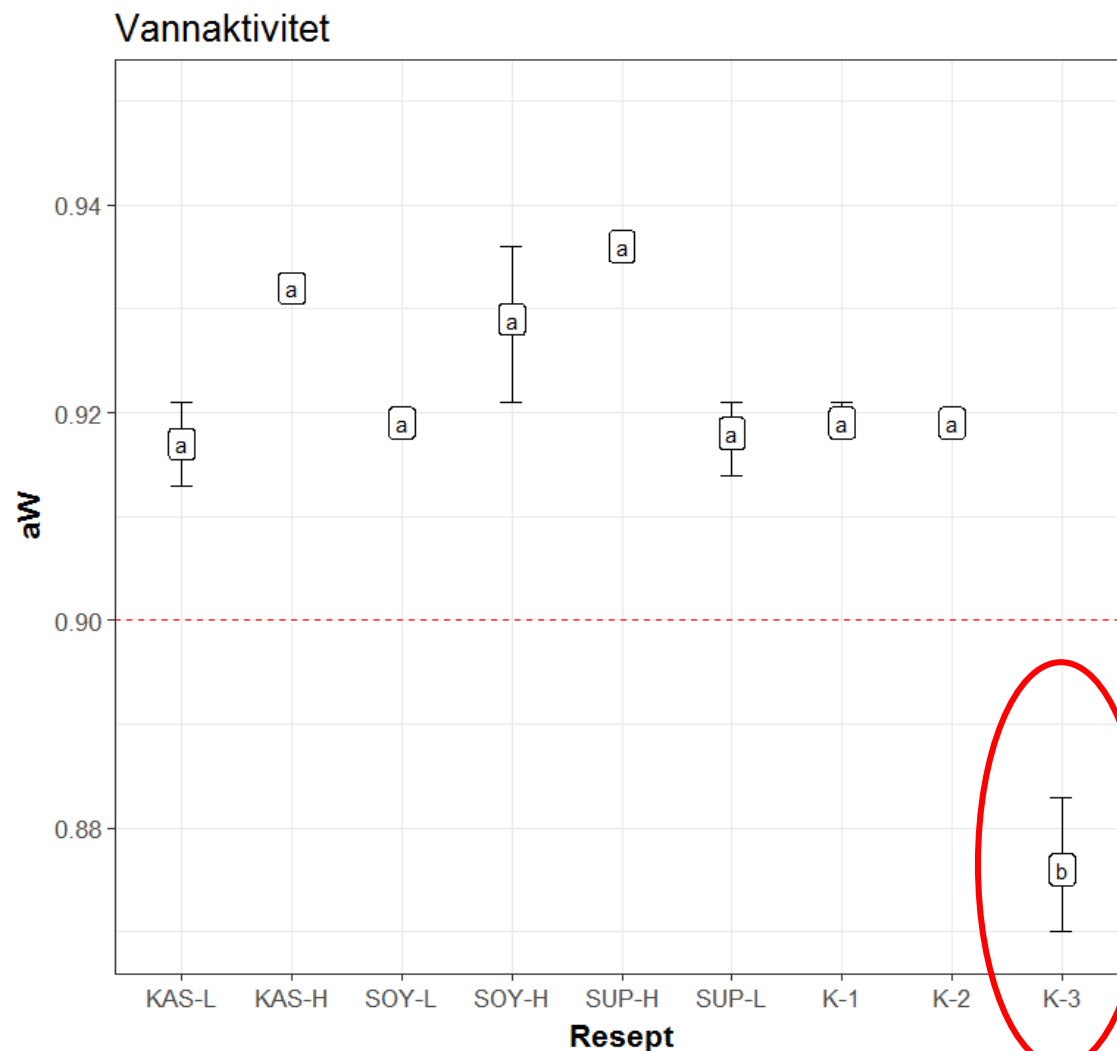
- Rapsolje
- Kaseinat
- Soya
- Alginat (supergel Alg)
- Lav (6,5%) og høy (19%) dosering

NOFIMA Forsøk III i En sunnere matpakke

VANNAKTIVITET

- Kun referansen (K-3, 5% salt) har godkjent vannaktivitet (<0.90) ved 35% svinn. De andre pølsene hadde 3,5% NaCl+KCl
- Det er ikke signifikant forskjell mellom de andre reseptene
- Større andel rapsemulsjon gir økt vannaktivitet, men for lavt nivå av rapsemulsjon, er det ikke forskjell mellom pølser med emulsjon og kontroller med samme saltmengde

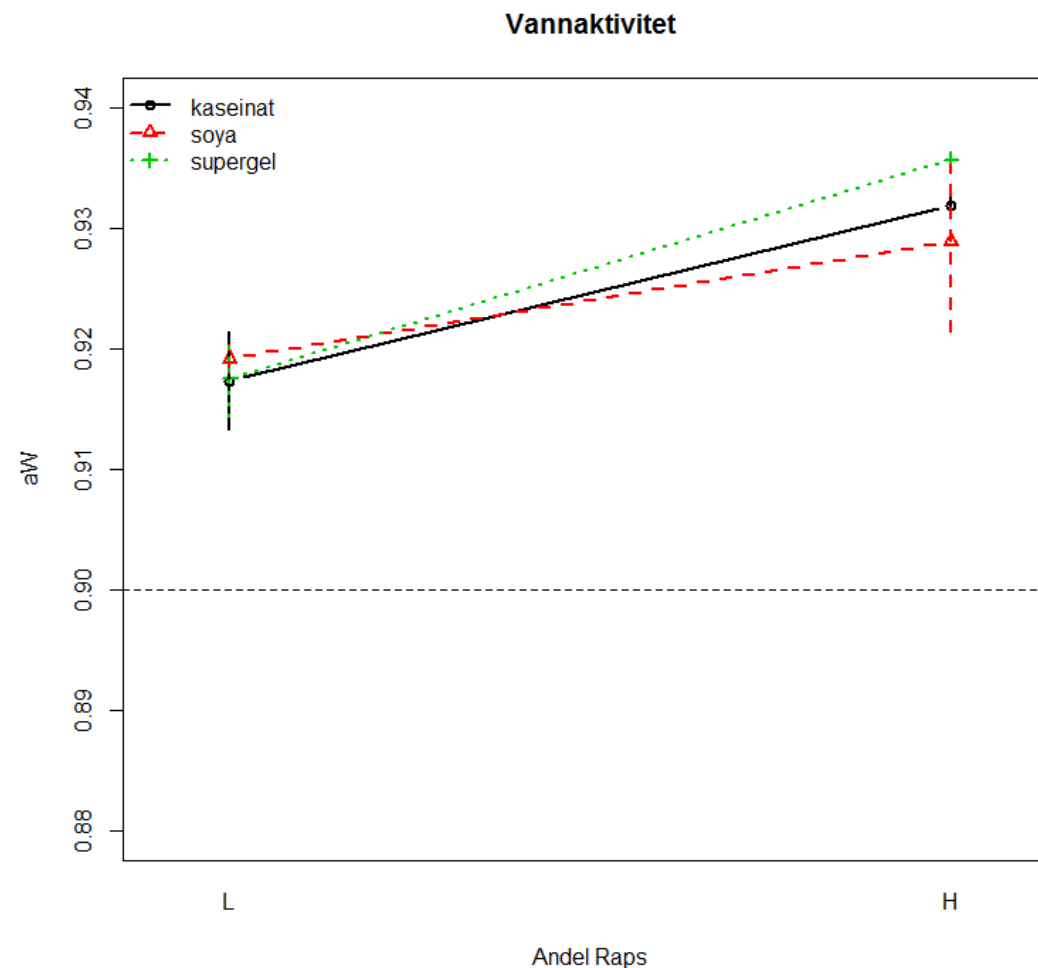

EFFEKT AV EMULSJONSTYPE OG MENGDE PÅ VANNAKTIVITET

- aW signifikant høyere for pølser med høy enn lav andel raps
- Ikke signifikant betydning av emulsjonstype

ANOVA

- Effekter
  - Emulsjonstype, $p=0.78$
  - AndelRaps, $p=0.004$
  - Interaksjon, $p=0.56$

ERFARINGER FRA FORSØK

- Salt reduksjon
  - Gir økt svinn. Dette er relatert til raskere nedgang i pH tidlig i prosessen.
  - Saltreduksjon ned til 3.5% ok pølser, men høyt svinn. Ikke økonomisk (forsøk Nofima 2015).
- Fettreduksjon gir høyere svinn
  - Det er prosentvis mer vann i pølsene når det tilsettes mindre fett. Kjøtttråstoff som tilsettes har et høyere vanninnhold enn spekk, derfor blir det mer vann som må bindes opp eller fjernes fra pølsa.
  - 15% fett gir for tørre pølser (Animalia forsøk 2016)
- Salterstatning med KCl
  - Opp til 25% KCl erstatning kan fungere, men kan gi noe metallisk smak (industriforsøk 2015 og 2016).
  - 15 % KCl fungerer bra, gir ikke metallisk smak (forsøk Animalia og Nofima 2017)
- Andre tilsetninger for å redusere svinn
  - En mindre mengde fiber (<0,8%) binder ikke nok vann til å redusere vannaktivitet (Nofima 2016, Animalia 2016/2017).
  - Med 0.8% tilsetning av fiber kan fiber sees og smakes i spekepølse, dette kan tyde på at selv 0.8% tilsetning av fiber er for mye (Animalia forsøk 2016)

ER DET MULIG Å ENDRE SALT OG FETT I SPEKEPØLSE?

- ~ **10%** reduksjon av salt i spekepølse er mulig ved ren reduksjon (fra 5-4,5% salt)
- Jo mindre salt, jo mer svinn, og høyere **aW**
- For en ytterligere reduksjon av natrium må **salterstatter** benyttes.
- Delvis erstatning av natrium med **kalium** bidrar til reduksjon av natrium/saltinnhold i ferdig produkt ned i underkant av **4%**
- **Fiber** binder ikke nok vann til å redusere vannaktiviteten ved lavt innhold av salt i spekepølse
- Det er mulig å endre **fettsyresammensetning** i spekepølse ved hjelp av fetterstattere
- Kombinasjon med lavt saltinnhold og endret fett gjør det ekstra krevende

en sunnere
MATPAKKE

«En sunnere matpakke»-prosjektet

en sunnere
MATPAKKE

Prosjektvarighet: 2015-2017

TAKK!